

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Marty Remiszewskiej na temat: Identyfikacja poziomu składowych stanu wytrenowania w taekwondo olimpijskim kobiet.

Zagadnienie identyfikacji ważności składowych stanu wytrenowania zawodników uprawiających różne dyscypliny sportu jest zawsze istotne zarówno z poznawczego jak i praktycznego punktu widzenia. Nabiera ono szczególnego znaczenia gdy pojawia się bardzo uzasadniony zamiar określenia ich poziomu potrzebnego do osiągnięcia zamierzonych efektów sportowych – skuteczności walki sportowej. Trudności w rozwiązywaniu tego zadania wynikają z prawdopodobnej zmienności znaczenia tych składowych według kryterium wieku, czasu uprawiania sportu, wreszcie poziomu sportowego a także z możliwej – zmieniającej się interakcji i kompensacji między ich wartościami. Interesującym zagadnieniem jest tu zawsze sposób wstępnego wyboru czynników (składowych) i jego uzasadnienie, które stanowić może ważny- wyodrębniony problem. W opisywanym przypadku nie to było jednak celem głównym (wyboru dokonano bowiem na podstawie obserwacji a szczególnie piśmiennictwa), lecz identyfikacja poziomu tak dobranych czynników według wieku i osiągnięć sportowych. W istocie taki też jest cel tej pracy, którego osiągnięcie wyrażać się może określeniem wartości (poziomu) wybranych czynników typowych dla danego etapu szkolenia (cel poznawczy). Ta wiedza stanowić może podstawy do racjonalnego wyznaczenia skonkretyzowanych (skwantyfikowanych) zadań treningowych (cel aplikacyjny). Ponieważ prowadzone badania dotyczą „niewymiernej dyscypliny sportu („taekwondo”), ciekawą kwestią będzie wyznaczenie jasnej zmiennej zależnej jaką w tego typu poszukiwaniach jest na ogół „wynik (poziom) sportowy”, której zrozumiałej jednoznaczny wymiar uwiarygodnić może uzyskane wyniki.

W próbach rozwiązania powyższych kwestii upatrywać można wartości tej pracy, oczekując wiarygodnych rozstrzygnięć ustalonych adekwatnie do głównych jej założeń.

Sposób stawiania problemów i ich rozwiązywania dostrzec można w pierwszej kolejności w strukturalnym porządku **Spisu treści** ujawniającym kolejność poszczególnych etapów przygotowania teoretycznego i stosowanych procedur badawczych oraz prezentacji uzyskanych wyników. Dobrze odzwierciedla ona zamiar Autorki, ujęty w logicznie powiązane poszczególne części pracy.

Zamiar ujęty w tytule przedstawiony został więc poprawnie, przy zachowaniu typowej dla tego rodzaju prac empirycznych struktury. Praca liczy 142 strony, wyniki ujęto w 47 czytelnych tabelach i na 2 rycinach oraz w aneksie zawierającym „charakterystykę badanej grupy” i „spisu tabel i rycin”. Kończy ją obszerne zestawienie dobrze dobranego piśmiennictwa polskiego i zagranicznego w liczbie 253 pozycji (141 pozycji wydanych od roku 2000, 61- od roku 2010, 10 – od roku 2015).

Pracę otwiera rozbudowane szerokie wprowadzenie mające znamiona przemyślanego wykładu z „teorii sportu ” z rozszerzoną częścią wstępną niekonieczną dla samego zamiaru naukowego, ale interesującą z punktu widzenia rozpoznania postawy Autorki i przydatną w zrozumieniu stopniowego dochodzenia do głównych Jej intencji badawczych. Obejmuje ona kolejno prezentację ogólnych zagadnień pojęciowych związanych z tematem a następnie kwestie dotyczące już ściślej czynników obrazujących składowe stanu wytrenowania stanowiące wyznaczniki „modelu zdolności motorycznych taekwondo olimpijskiego”. Szczególnie interesujące są tu dwie części dotyczące „głównych uwarunkowań treningu kobiet” (1.4) i „kobiet w taekwondo olimpijskim” (1.5.2). Pisze tam Autorka m. in., że „fizjologiczne przejawy zróżnicowania płciowego kobiet i mężczyzn winny znajdować swoje odbicie w programach treningu... większość opracowań dotyczących fizjologii wysiłku opiera się na badaniach mężczyzn to jednocześnie wzrasta zainteresowanie fizjologicznymi skutkami intensywnych długotrwałych wysiłków podejmowanych przez kobiety...” To w tym właśnie obszarze upatrywać można – w kontekście sensu rozpatrywanego problemu- elementów nowatorskich wnoszących na podstawie uzyskanych wyników badań elementy nowej wiedzy. W całości dobrze przygotowanego tekstu dot. „wprowadzenia” znaleźć można drobne usterki, literówki, uchybienia ortograficzne i stylistyczne a także- niekiedy- niepotrzebne ogólniki- warto je poprawić przygotowując do druku artykuł naukowy.

Opis powyższych zagadnień dokonany we wprowadzeniu stanowił przekonujące uzasadnienie dla sformułowanych celów pracy. Przyjęto, że celem poznawczym jest „identyfikacja poziomu głównych składowych stanu wytrenowania, charakteryzujących efektywność treningu tj. zdolności kondycyjnych, koordynacyjnych oraz cech budowy somatycznej u kobiet w taekwondo olimpijskim w czterech olimpijskich kategoriach wagowych u junierek młodszych, junierek oraz senierek”. Określono także cel poznawczy, którym jest „weryfikacja zbioru narzędzi pomiarowych wskaźników identyfikujących stan wytrenowania w taekwondo olimpijskim, możliwych do stosowania w rzeczywistych warunkach treningu dla oceny jego efektywności na kolejnych etapach zaawansowania- również w postępowaniu selekcyjnym”. W odniesieniu do „celu poznawczego” ważnym elementem jest dążenie do ustalenia poziomu głównych składowych stanu wytrenowania, co w tym przypadku przypisuję mu cechę pewnej oryginalności poprzez próbę tworzenia układu odniesienia szczególnie według kryteriów wieku i poziomu osiągnięć sportowych. W przypadku „celu aplikacyjnego” nie do końca jest dla mnie zrozumiałe użycie słowa „weryfikacja”, bowiem wykonane przez Autorkę badania nie mogą stanowić pełnej podstawy do takiego rozstrzygnięcia.

W powyższym kontekście sformułowano następnie pięć pytań badawczych wyznaczających późniejszy porządek opisywania wyników prowadzący do ustalenia wartości poszczególnych badanych zmiennych stosownie do wartości sportowej zawodnika, które stanowić może ostatecznie skuteczność (efektywność) walki sportowej. W sformułowanych pytaniach badawczych(a także następującym po nich tekście oraz we wnioskach i w zbiorze słów kluczowych) pojawiają się różne określenia dotyczące tej głównej „zmiennej zależnej”, takie jak: „efektywność treningu”, „efektywność startowa”, „efektywność walki sportowej”, „wynik sportowy”, „poziom sportowy”, „względnie stabilny zakres osiągnięć”. Nasuwa się pytanie czy Autorka rozumie je w sposób równoznaczny, także w sensie możliwych do użycia miar określających ich stan?

Dla osiągnięcia przyjętych celów do badań przyjęto trzy wyselekcjonowane zespoły zawodniczek: „juniorki młodsze” (13-14 lat), „juniorki” (15-17 lat), i seniorki (18 lat i starsze) przypisując je następnie do grup wedle kryterium osiągnięć sportowych. Łącznie było to 96 zawodniczek. Na podstawie rankingu utworzonego przez PZTO (2010) przyporządkowano im kolejne miejsca (1-8) w każdej kategorii wiekowej i wagowej. W ten sposób rozwiązano

trudną kwestię ustalenia indywidualnego przypisania poszczególnym badanym „wartości sportowej”, co umożliwiło „wyróżnienie” grup potraktowanych następnie, jako „zbiory reprezentatywne dla identyfikacji czynników warunkujących efektywność startową”.

W badanej grupie dokonano „identyfikacji poziomów składowych stanu wytrenowania w taekwondo olimpijskim” na podstawie pomiarów wysokości i masy ciała, siły eksplozywnej kończyn dolnych, wytrzymałości siłowej, wytrzymałości szybkościowej, gibkości, czasu reakcji, zdolności zachowania i odzyskiwania równowagi, zdolności kinestetycznego różnicowania ruchów, zdolności dostosowania motorycznego oraz poziomu sprawności specjalnej”. Próby umożliwiające zebranie odpowiednich danych dobrano ze względu na możliwość ich przeprowadzenia w „rzeczywistych warunkach treningu” a następnie dokładnie i przekonująco uzasadniono ich znaczenie informacyjne i wartość diagnostyczną w kontekście postawionych celów (2.5). Sprawę tą podkreślam jako podnoszącą wiarygodność całego projektu badawczego. Nie budzą zastrzeżeń recenzenta zastosowane metody analizy statystycznej, których wystarczający opis zawarto w rozdziale 2.6.

Zebrane i uporządkowane wyniki zaprezentowane zostały w rozdziale 3. Wyniki badań . W poszczególnych jego częściach opisano w logicznie uzasadnionej kolejności podstawową statystyczną charakterystykę mierzonych zmiennych ilościowych (3.1), wpływ cech somatycznych, zdolności kondycyjnych i koordynacyjnych oraz wskaźników sprawności specjalnej na skuteczność walki sportowej w świetle zaawansowania sportowego (3.2)- następnie wpływ tych cech, zdolności i wskaźników na skuteczność walki sportowej w poszczególnych kategoriach wagowych (3.3) oraz związki między poziomem sportowym a cechami, zdolnościami i wskaźnikami stanu wytrenowania zawodniczek w poszczególnych grupach wiekowo-wagowych (3.4)

Sposób prezentacji wyników w tabelach jest względnie przejrzysty, zastosowano tam na ogół skróty, symbole – opisane wprawdzie dokładnie wcześniej w „wykazie zastosowanych oznaczeń i skrótów”. Ta część pracy pokazuje jasną interpretację statystyczną danych liczbowych- i w tej to statystycznej konwencji są one opisywane. Przyjęta procedura opisu z wyraźnie zaakcentowanym wątkiem metodologiczno-statystycznym pozwala dostrzec staranność w dążeniu do możliwych uogólnień, co w konsekwencji stanowi kolejny ważny element uwiarygodniający rozwiązanie postawionych zadań. Poszczególne części

tego rozdziału zakończone są krótkimi podsumowaniami ułatwiającymi czytelnikowi śledzenie toku myślenia i postępowania Autorki. Brakuje tu jednak niekiedy próby odniesienia się do przynajmniej niektórych wyników np. w układzie relacji teoria-przypuszczenie- wyniki, choć to przewidziane zostało zapewne- w przyjętej konwencji opisu- w części końcowej podsumowującej. Przekładowo na str. 70 znajduje się informacja dotycząca „próby 10x360 dollyo chagi momtong” (jej opis zawarty w części 2.4 Metody badań nie jest zresztą przejrzysty), z której wynika, że juniorki młodsze uzyskują lepsze wyniki od junierek oraz od senierek. Ponieważ jest to „próba koordynacji specjalnej kończyn dolnych” preferowana przez PZTO, wynik (lub jego opis) wydaje się dość zaskakujący- dający szansę wstępnego interesującego wyjaśnienia. Oczekiwałbym także wyjaśnienia dotyczącego sformułowania, że ... „wynik prób: skoku w dal z miejsca, przysiadu z wyrzutem nóg a także marszu po listwie ławeczki korelowały ujemnie z wynikiem rankingu. Oznacza to, że im niższa była wartość rankingu osoby badanej, tym wyższy był wynik tych trzech zmiennych”. Czy ten układ wyników był oczekiwany i, co może oznaczać dla praktyki treningu?

Podsumowanie prezentacji wyników ujętych w uporządkowaniu statystycznym znajduje się w końcowym rozdziale **3. Próba identyfikacji wyników badań, dyskusja** (próba?). To zwykle najtrudniejsza i najważniejsza część pracy, w której ujawniają się kompetencje Doktorantki. Dokonuje się tam prób wyjaśnienia wyników badań własnych w oparciu i w konfrontacji z danymi zaczerpniętymi z piśmiennictwa przedmiotu- co ma znamiona rzeczywistej dyskusji – następnie formułowane są możliwe uogólnienia nawiązujące do postawionych zadań badawczych. Znaleźć tam można jedną z istotnych, z tego punktu widzenia konkluzji stanowiącą dobrą podstawę do formułowania przesłanek aplikacyjnych. Autorka pisze tam, że „uwzględniając wszelkie podniesione tu ograniczenia- a dysponując bogatym przecież zbiorem wyników badań, identyfikujących poziom składowych stanu wytrenowania zawodniczek taekwondo, można podjąć próbę ich hierarchizacji dla wyodrębnienia poziomów wieku i zaawansowania sportowego”. Zobrazowane to zostało przejrzystym graficznym obrazem hierarchicznie ułożonych składowych stanu wytrenowania zawodniczek uprawiających taekwondo olimpijskie (ryc. 2)

Przedstawione w tym rozdziale rozważania stały się podstawą do sformułowania wniosków końcowych nawiązujących do celów i pytań badawczych. Stwierdza się tam m. in., że u „junierek młodszych” największy wpływ na poziom sportowy mają zdolności kondycyjne

szczególnie siła eksplozywna- co należy uwzględnić „ w perspektywicznym procesie treningu” oraz proporcje ciała (masa i wysokość) stanowiące znaczący prognostyk wyniku sportowego. U „junioerek” natomiast uwidacznia się znaczenie dyspozycji koordynacyjnych warunkujących dalszy postęp specjalnego stanu wytrenowania, natomiast seniorki wyróżniają się poziomem przygotowania specjalistycznego. Można się zgodzić z Autorką, kiedy pisze w przedstawionej formule „wniosków”, że „cele pracy zostały osiągnięte- użyty zbiór narzędzi pomiarowych i wskaźników identyfikujących stan wytrenowania kobiet w taekwondo olimpijskim w rzeczywistych warunkach treningu został dobrany adekwatnie wnosząc do wiedzy o treningu kolejne informacje, poszerzając zakres poznania oraz otwierając drogę ku przesłankom aplikacyjnym.

Biorąc pod uwagę całokształt postępowania podjętego w celu opracowania niniejszej dysertacji stwierdzam, że było ono w pełni uzasadnione a jej forma i treść nie budzą zasadniczych zastrzeżeń. Pani mgr Marta Remiszewska wykazała się dobrą znajomością problematyki dotyczącej metodologii i metodyki identyfikacji poziomu składowych stanu wytrenowania warunkujących efektywność walki sportowej w taekwondo olimpijskim, co pozwoliło na właściwe wykorzystanie wyników zebranych w trakcie postępowania badawczego.

W tej sytuacji stwierdzam, że praca pt.: „Identyfikacja poziomu składowych stanu wytrenowania w taekwondo olimpijskim kobiet” spełnia wymogi stawiane dysertacjom doktorskim w zakresie nauk o kulturze fizycznej i wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie o dopuszczenie Pani mgr Marty Remiszewskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

